

BRIEF uit den FRAEMDE

door een Bekende

Editor: Hans BLOEM. Speciale Brazilië; November 2022

Sunset aan het Lago Maggiore.

Een speciale nieuwsbrief voor familie. 25 jaar onderzoek naar de Bloem stamboom in Nederland en Brazilië.

Beste familie Bloem. Het was in 1996 dat ik na een gesprek met mijn moeder me ging verdiepen in de geschiedenis van de familie Bloem. Dit werd o.a. gestimuleerd door een antwoord die ik kreeg op een vraag die ik had gesteld via e-mail. Uit een lijstje van e-mail adressen met de naam Bloem pikte ik er een aantal uit waarvan ik zeker wist dat die niet in Nederland waren. Julie Bloem van de universiteit van Texas antwoordde mij in maart 1996 en daarmee begon een interessante uitwisseling van informatie.

NAA04821 for <hans.bloem@jrc.it>; Sun, 24 Mar 1996 13:12
Date: Sun, 24 Mar 1996 13:12:31 -0600
Message-Id: <199603241912.NAA04821@piglet.cc.utexas.edu>
X-Sender: jbloem@ccwf.cc.utexas.edu
Mime-Version: 1.0
Content-Type: text/plain; charset="us-ascii"
To: Hans Bloem <hans.bloem@jrc.it>
From: 128.83.128.168@ccwf.cc.utexas.edu (Julie Bloem)
Subject: Re: Nice last name!

Zij bracht me in contact met haar tante Joyce Bloem in Sao Paulo, die ook de familie Bloem stamboom onderzoekt maar vanuit Brazilië weinig informatie vond op internet temeer omdat ze in Duitse archieven zochten.

Conversation continued with aunt Joyce on Thu, 14 Aug 1997

From: Joyce Bloem Carpentieri <jbc@akash.net>

To: Johannes Bloem <hans.bloem@jrc.it>

Cc: Lucy Bloem <arylu@mandic.com.br>

Subject: Johannes Bloem

I am looking for any information that may lead to the birth certificate and therefore more information for Johannes Bloem from Krefeld or Elberfeld Germany. As far as I can tell he was born between 1795 and 1800. His father's name is Matheus Bloem. I have no other information about his life in Germany. He came to Brazil in March 1823, married and died here.

Any help will be appreciated. Danke, Joyce Bloem
Joyce Bloem Cotia, São Paulo, Brazil

Mijn eigen interesse lag op dat moment meer bij onze Groningse familie Bloem en eerlijk gezegd kon ik niet erg veel met de informatie die ik van haar had gekregen. Totdat ik wakker werd geschud door een telefoontje op m'n werk. Er was een open dag georganiseerd in Ispra op 9 mei 1999 waar iedereen kennis kan nemen van het onderzoek dat wordt uitgevoerd door de Europese Gemeenschap. Ene Lillian Bloem wilde mij persoonlijk ontmoeten.

PHONE CALL			
FOR	Hans		
DATE	24	TIME	11:15
NAME	Bloem Lillian		
OF			
PHONE	02-6081466	AREA CODE	NUMBER
FAX#	office 02 6421956	EXTENSION	
MESSAGE	TI smile		
Salutare personamente			
SIGNED [Signature]			
		TELEPHONED	
		RETURNED YOUR CALL	
		PLEASE CALL	
		WILL CALL AGAIN	
		CAME TO SEE YOU	
		WANTS TO SEE YOU	

Lillian bleek met haar man Mario en dochter Paola, behalve het onderzoek ook interesse in mij te hebben omdat we exact dezelfde achternaam hadden, BLOEM zoals wij dat schrijven, dus niet zoals in het Duits, Engels, Portugees of Zweeds.

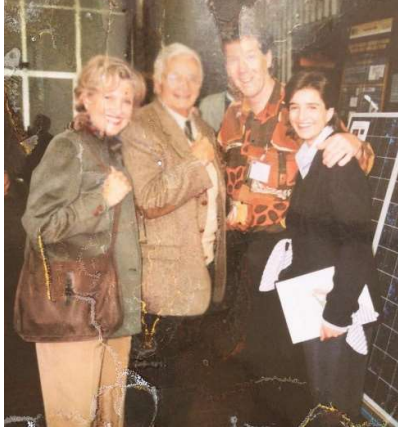
Paola woont en werkt in Milaan en haar ouders waren op bezoek vanuit Sao Paulo. De vader komt oorspronkelijk uit Bergamo en moeder Lillian, de zus van Joyce uit Sao Paulo. Het gesprek dat we daar hadden was erg onderhoudend en interessant met als gevolg dat ik naar Milaan ging om meer te weten te komen over de Braziliaanse familie Bloem. E.e.a. heb ik hieronder

BRIEF uit den FRAEMDE

door een Bekende

Editor: Hans BLOEM. Speciale Brazilië; November 2022

neergeschreven hetgeen een beknopte versie is mijn genealogie onderzoek.

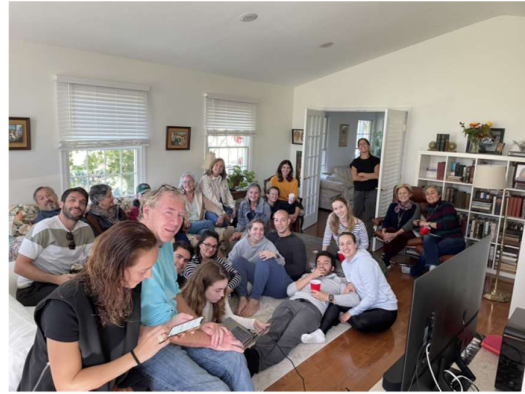
Paola and her parents at the JRC, 9 May 1999

Nu, begin oktober 2022, na 25 jaar ben ik met Paola in Virginia geweest bij haar moeder Lillian, waar ik een grote familie Bloem aantrof. De generatie van Lillian, de generatie van Paola, de generatie van hun kinderen en aanverwanten. Ze waren van verre, Australië, Brazilië, Mexico en USA naar het grote huis in Purcellville gereisd om de Bloem familiebijeenkomst bij te wonen.

Country house of Lillian

Ik had een presentatie voorbereid om aan hen de Bloem voorvaderen te leren kennen en vooral ook de tijd waarin die leefden. De conclusie verklap ik nu al want onze families zijn inderdaad aan elkaar verbonden en dat nog wel door een niet verwachte gebeurtenis in het verleden. Ik vertelde hen allereerst over de oorsprong van de familienaam Bloem, waar het vandaan komt en wat het betekent.

Familie Bloem bij elkaar in Virginia

De fonetische uitspraak is van oorsprong 'bloem' en niet blo-ëm. In Brazilië spreken ze elke letter uit, net als in Italië. Zoals het geschreven is komt het uit het Nederlands, dus niet Duits - Blum, Zweeds - Blom of Engels - Bloom. Etymologisch beschreven, zijn er twee betekenissen die nauw verwant zijn: meel van de meeldraad en bloem (gemalen zaad), zie afbeeldingen hieronder

Het meel van de meeldraad wordt als het fijnste, het beste of belangrijkste van de bloem beschouwd. In het Engels is 'meal' en 'flour' ervan afgeleid. In het Frans kennen we 'fleur du sel' in het Spaans 'flor de Malaga' en Italiaans 'fiori di salmone'. Dat alles in de betekenis van 'beste' 'fijnste'. Zelfs 'bloem der maagde' komt voor in religieuze geschriften dat Maria Magdalena beschrijft.

Met die uitleg waren de Brazilianen blij verrast en gaan proberen om de naam naar

BRIEF uit den FRAEMDE

door een Bekende

Editor: Hans BLOEM. Speciale Brazilië; November 2022

hun oorsprong uit te spreken, dus Bloem en niet blo-ëm.

Waar we achter waren gekomen was het feit dat de Bloem die naar Brazilië was vertrokken, van oorsprong uit Krefeld kwam, geboren in de tijd dat Napoleon het gebied bezette en de Franse administratie had ingevoerd. Dat had mij in het verleden al hoofdbrekens gekost toen ik in registers van rond 1800 zocht. Alles werd verplicht in het Frans gedaan, maar helemaal bizar was het feit dat de tijd van de Napoleontische overheersing (1794 – 1814) er een Franse kalender werd geïntroduceerd. Een aantal jaren geleden kwam ik erachter dat Jean Bloem, onze Johannes Bloem was en geboren op 19 April 1799 en niet tijdens de 1ste Floreal van het 7de jaar van de Franse Republiek. Het idiote kalender systeem gebaseerd op weken van 10 dagen werd al snel geboycot en zorgde voor nogal wat problemen.

Krefeld- M - G	∞+	1789	Mathys Bloem / Catharina van Elten
-------------------	----	------	---------------------------------------

Zijn ouders waren Matthias Bloem en Catharina van (von) Elten; het huwelijk was in 1789 in de Mennonieten kerk te Krefeld.

332

Krefeld.

Brühlsche Garten bei Branitz, Neuholland mit einer großen und schönen Papiermühle.

Krefeld (Crevelt). Kreislt. im preuß. Reg. Bez. Düsseldorf, in der Nähe des Rheins; 1553 f., 15960 E. — Viele Fabriken und Manufakturen. — □ Zur vollkommenen Gleichheit. — Gh. Wilde Mann, Stadt Elberfeld, Anker. — In der Nähe die Vergnügungsorter Tannenthal, Kap, Delmühle.

Zij hadden een herberg, vertier-oord Tannenthal genoemd en handelden er in

kruiden, net buiten het toenmalige, ommuurde Krefeld.

Mijn onderzoek gaat vanaf het moment van de ontdekking van zijn ouders, twee kanten op: Waar komen zij vandaan, wie waren hun ouders en waarom, wanneer en hoe is Johannes in Brazilië terecht gekomen.

Van Krefeld naar Sao Paolo

Over Johannes, die in Brazilië João Bloem wordt genoemd, is ondertussen veel, maar nog niet alles, bekend. Op het internet is genoeg te vinden in het Portugees, inclusief zijn biografie. Ik was erg verrast toen ik het volgende vond:

www.pt.wikipedia.org/wiki/João_Bloem en vijf bekende personen uit Krefeld zag staan. Blijkbaar was João Bloem een persoon die belangrijk heeft bijgedragen aan de jonge onafhankelijke Braziliaanse staat.

De hele huidige Braziliaanse Bloem familie stamt van hem af en kent ondertussen 'alle kleuren van Benetton' zoals Julie beschrijft in een van haar eerste e-mails.

2004; Paola, Hans, Malu en Joyce

BRIEF uit den FRAEMDE

door een Bekende

Editor: Hans BLOEM. Speciale Brazilië; November 2022

Mijn onderzoek werd verder gestimuleerd door de regelmatige contacten die ik had met Paola. We ontmoetten regelmatig, temeer omdat ik ook creatieve kunstprojecten in 2004 was begonnen met de Nederlandse Joyce Bloem en Paola gevraagd had om ook mee te doen.

Al gauw waren we ervan overtuigd dat er Bloem familie karakteristieke trekjes in ons alle drie aanwezig waren dat zonder twijfel uitgelegd kan worden als komende van gemeenschappelijke voorouders, enkele eeuwen geleden. Maar hoe en wanneer zouden deze families verbonden kunnen zijn? We begonnen meer intensief te zoeken naar hints en connecties en we kwamen regelmatig samen, hier aan het Lago Maggiore. In 2009, deed ik een interessante ontdekking toen ik bij toeval een zekere Henrica Bloem, trof die trouwde met Anton Keverkamp in 1830, in Schoterland (Friesland). Zij kwam uit het zuiden van Nederland, Boxmeer. Die ontdekking bleek de verbinding te zijn met mijn moeders kant in 'onze' familie stamboom.

Het verhaal van Henrica heb ik enkele jaren geleden al eens kort beschreven en het blijkt werkelijk een triest verhaal te zijn. Kort geleden zag ik de Ierse film 'Philomena' en kreeg een indruk van wat zij moet hebben meegemaakt; je pasgeboren kind afstaan, ter opvoeding aan de nonnen geven in het plaatselijke klooster en dat omdat de vader onbekend was en zij, door haar familie die in het streng katholieke Boxmeer woonden, verbannen werd naar Friesland. Henrica was een groot schandaal voor de familie. Een verschrikkelijk maar echte gebeurtenis.

Niederrhein

Om een indruk te geven van de geografische situatie van de genoemde plaatsen, is een eenvoudige kaart van het gebied hieronder toegevoegd. Merk op hoe belangrijk de

waterwegen zijn voor handel en reizen, in het bijzonder de Waal en de Rijn. De Niederrhein regio was Pruisisch in de 17e en 18e eeuw.

De afstand Nijmegen naar Krefeld is ongeveer 80 km, een 2 dagen te voet in de 18de eeuw. Weeze is ongeveer halverwege, net zoals Boxmeer. Let wel, Duitsland zoals we het nu kennen, bestond nog niet.

De vader van Henrica was geboren in Weeze en dit ontdekte feit was een belangrijke doorbraak voor mijn onderzoek.

Hendrikus Joannis **Bloem**
B 1768 Weeze † >1843 (Rotterdam)

* 1796 Boxmeer

Hendrika Remmen
B 1770 † 14 mei 1843 (Boxmeer)

Joannes Bloem 12-oct-1803, Boxmeer
Matthias Bloem 16-oct-1808, Boxmeer
Willem/Guillaume Bloem 29-feb-1812
Anna Petronella Bloem 29-jul-1797
Henrica Johanna Bloem 14-sep-1798
Anna Maria Josephina Bloem 23-mei-1801
Mechtildis Bloem 27-feb-1806

Het was in die tijd gebruikelijk om kinderen de naam van hun ouders, grootouders of

BRIEF uit den FRAEMDE

door een Bekende

Editor: Hans BLOEM. Speciale Brazilië; November 2022

directe familie te geven hetgeen het zoeken naar familie connecties wat gemakkelijker maakt voor de genealoog.

Joannis Henricus **Bloem**
B 1745 ? Weeze † Weeze
* 1760 Weeze
Hendrina van Daelen
B 1745 ? †
7 kinderen, allen jongens
1761 Petrus * 1798 Weeze Christina Oort
1763 Gerardus
1765 Jacobus † 1834 Weeze (schoenmaker)
1768 **Henricus Joannis** † 1843 (kleermaker)
1771 Joannis Wilhelmus
1775 Matthias † 1848 Weeze
1778 Joannis † 1799 Weeze

In het bijzonder vond ik herhaaldelijk de namen van Johannes, Petrus en Matthias, maar ook Hendrikus en Willem of Wilhelmus. De afgeleide vrouwelijke namen zijn, Johanna, Hendrika, Wilhelmina etc.

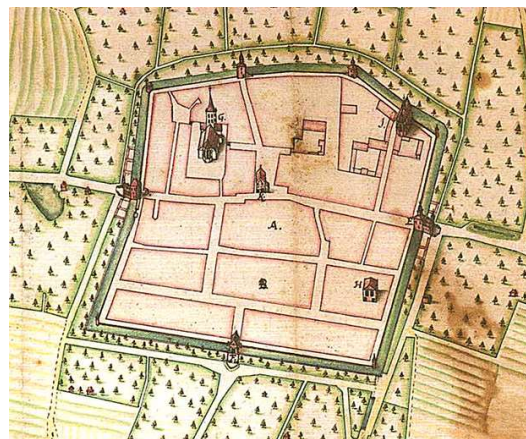

Weeze, RK Cyriacus kerk in 1743

Het zoeken in de kerk registers van Weeze bracht me een stuk verder en ik kon de connecties maken tussen verschillende Bloem families in die regio. Om er een kort verhaal van te maken, er bleken meerdere personen met gelijke namen te zijn in de families Bloem en regelmatig vond ik er Nijmegen en Kleef ook vermeldt. Tot zover de verbinding van Henrica met Keverkamp (in Friesland) enerzijds en Hendrikus met Weeze anderzijds.

Laat ik terugkeren naar Matthias Bloem en Catharina van Elten. In de 18de eeuw was

het kleine ommuurde stadje Krefeld snel groeiend door de economische ontwikkeling van de zijde-industrie, opgezet door de familie Van der Leyen. De reden dat we Matthias of zijn ouders kunnen traceren naar Krefeld, zou twee redenen kunnen hebben. Allereerst de economische migratie in die tijd 18^e eeuw. Krefeld groeide in een relatief korte periode van ongeveer 1200 inwoners tot meer dan 6000 (1765). Nijmegen kon niet meer groeien als stad omdat de ommuurde structuur aan de Waal rivier dat verhinderde, maar het had een stabiel inwonersaantal van ongeveer 12.000 personen. Mensen zochten elders woning en werk en vonden plek in dorpen en stadjes, zoals Beek, Heesch, Beuningen rondom deze belangrijke handelsstad. Een tweede reden om elders heen te gaan kon zijn om religieuze motieven, omdat katholieken en protestanten nogal gewelddadig waren, in het bijzonder in het gebied waar de rivieren als barrières tussen deze twee groepen, katholieken en anders gezindten, functioneerde. Krefeld echter, was een veilige en beschermde stad gebleken en meer tolerant, in het bijzonder voor de Mennonieten, die bekend stonden als hardwerkende en geweldloze bevolking.

De ommuurde stad Krefeld omstreeks 1700

Tegen het einde van 1790, was 25% van de totale bevolking in Krefeld, werkzaam in de

BRIEF uit den FRAEMDE

door een Bekende

Editor: Hans BLOEM. Speciale Brazilië; November 2022

zijde-industrie van Mennoniet Van der Leyen. Tegenwoordig is er nog een Mennonieten kerk actief en kan bezocht worden.

Wanneer Johannes Bloem in 1799 werd geboren werd zijn geboorteangifte gedaan door de administratie van Krefeld. Als getuige is Gottschalk van Elten genoemd, 42 jaar oud, blijkbaar de oudere broer van Catharina maar ook voordrager van de Mennonieten gemeenschap. Matthias was toentertijd 34 jaar oud, dus geboren in 1765.

Hoe is de connectie van Matthias Bloem met de andere families Bloem in die regio? Om dat te beantwoorden heb ik de periode in dat gebied in de 17de en 18de eeuw bestudeerd en in het bijzonder de rol van Nijmegen.

Nijmegen aan de Waal omstreeks 1700

Nijmegen is de oudste stad in Nederland >2000 jaar en gesticht door de Romeinen. De strategisch goed gelegen stad is altijd belangrijk geweest voor handel, verdediging, etc. en heeft een belangrijke rol gespeeld voor de omliggende steden in het hele gebied van de rivieren. Tussen 1600 en 1800 was de populatie vrij constant, ongeveer 12.000 inwoners. Na 1800 groeide het snel naar 44.000 rond 1900 en 190.000 in 2020.

Net als elders in Europe, moest het stadsplan veranderen door industrialisatie en meer ruimte was nodig, een belangrijke reden voor mensen om te verhuizen en dus ook voor de Bloemen. Hieronder heb ik een lijstje met de eerste gedocumenteerde vermelding van BLOEM

- 1545 – Nijmegen, Hendrick Bloem

- 1656 – Kleve, Anna Maria Bloem, marriage
- 1664 – Weeze, Grieth Bloem, marriage
- 1665 – Weeze, Steven Bloem, marriage
- 1690 – Beek, Hendrik Bloem was born
- 1746 – Krefeld, Wilhelm Bloem
- 1765 – Krefeld, Matthias Bloem was born
- 1772 – Kevelaer, Joannes born, father is Mathias Bloem
- 1789 – Krefeld, Matthias Bloem X Catharina von Elten

Ik heb het de migratie rimpel genoemd, met Nijmegen in het centrum, dat door de eeuwen heen o.a. richting Krefeld beweegt.

*Hui September copulati sunt in
anno millesimo Sexcentesimo sexagesimo
quinto
et Januarii copulati sunt Steven Bloem et Altien
Wieckeren vestes molles de Eith et Derck Bloem*

In 1665 Steven Bloem trouwt met Altien van Wieckeren in Weeze en een van de getuigen was Derck Bloem.

Opmerkelijk is de tijdperiode van 200 jaar, een tijdsplan van ongeveer 7 of 8 generaties Bloem. De ouders van Matthias zijn bevestigd door Luciano Bonatti in Brazilië waarmee ik in contact was gekomen. Ook meldde hij de grootvader van deze Jan.

Krefeld- M - G	~	1765	Mattheis Bloemen /	Jan Bloemen /Sophia Bloem
-------------------	---	------	--------------------	------------------------------

Mattheis Bloemen is Matthias Bloem

Het zoeken naar namen, families, etc. bleek moeilijk te zijn, in veel gevallen die van voor 1800. Ontbrekende registers ten gevolge van verschillende oorzaken (meerdere kerken en religies) of ten gevolge van rampen, een overstroming of brand, zoals gebeurde in Weeze waar de kerk instortte bij een brand in 1769.

Ook ontbrekende gegevens in de registratie om welke reden dan ook (de klerk of priester was ziek, en vroeg na zijn terugkeer aan de inwoners of er nog baby's waren geboren of mensen waren overleden).

In Duitsland is het moeilijk gebleken om toegang tot de registers te krijgen door privacy-bescherming. Onderzoek is meer internet ondersteund in Nederland. In Duitsland moet men een bezoek aan de archieven organiseren en een afspraak maken om in specifieke registers te mogen

BRIEF uit den FRAEMDE

door een Bekende

Editor: Hans BLOEM. Speciale Brazilië; November 2022

zoeken. In Kleef is echter het *inter-regio* database van de 17-18de eeuw beschikbaar dat de periode en regio van mijn interesse zou omvatten.

Ondanks de problemen van het zoeken is het me gelukt om de familie compositie van Matthias en Catharina en 9 kinderen te vinden.

Matthias Bloem

?-1765 Krefeld † -1830 Krefeld

* 24-nov-1789

Catharina van Elten

1768 Krefeld † 1836

9 children

11-oct-1790 Johanna Maria † 10-aug-1791 Krefeld

15-jul-1792 Johanna Maria

20-jan-1795 Henrieta

6-apr-1797 Frederik Hendrik † 18-mar-1836

19-apr-1799 Johann (Jean) † 21-apr-1851 Porto Alegre

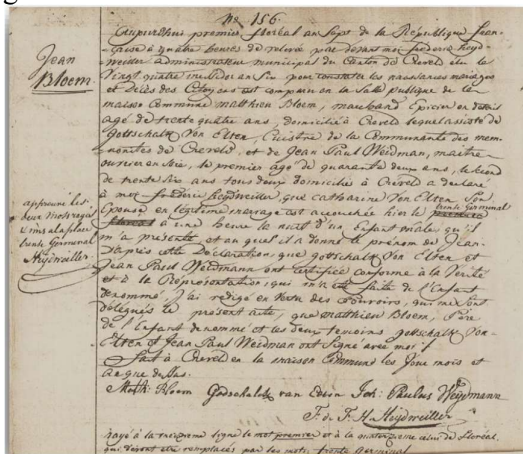
15-may-1804 Fredericke

1805 August

9-jul-1806 Julius

1809 Florentine

Het geboortecertificaat van Johannes is in het Frans en geeft interessante informatie. 30 Germinal, 1st Floreal van het 7de jaar van de Franse Republiek is 19 april 1799. Dat is het Franse kalendersysteem rond 1800, maar ook Gottschalk von Elten wordt genoemd.

"Registro Notarial de Nascimento de Jean Bloem. Fonte: Acervo Horst Steimel.

Van deze 9 kinderen hebben Johann(es) en August mijn interesse die beide naar Brazilië zijn gereisd. Waarschijnlijk is Johann(es) Bloem in 1820 of 1821 naar

Brazilië gegaan. Hij werd genoemd in een brief gedateerd, 10 Januari 1822 dat werd gevonden in de archieven in Rio de Janeiro, als bakkersknecht. Zie verderop.

João (Johannes) Bloem

19-apr-1799 Krefeld † 21-apr-1851 Porto Alegre

* 26-1824 Recife (Pernambuco, Brazil)

1798 Maria Carolina de Albuquerque Porto C †

3 children; Recife (Pernambuco)

1827 Antero Augusto Bloem † 1883

1828 Jose Maria de Albuquerque Bloem † 1900

1830 Joaquim (? geen enkele verwijzing meer)

August reisde met Johann per schip naar Brazilië rond 1837-38 toen João arbeiders zocht voor de Staal fabriek in Ipanema maar kwam uiteindelijk weer terug naar Krefeld.

August Bloem

1805 Krefeld †

* 24-mar-1825 Elberfeld in Krefeld!

Fredericke Sophia Jacobs †

They had three daughters

1826 Johanna Carolina Catherina

1827 Fredericke August

1829 Wilhelmine Mathilde

Voor zover ik kan beoordelen paste João geen familienaam conventies toe in Brazilië. Maar de familienaam dat werd gebruikt in de administratie was Bloem tot op de dag van vandaag. Onlangs heb ik verscheidene van zijn afstammelingen ontmoet. De Braziliaanse familie stamboom zal beschikbaar komen in een apart document. Laat ik terugkeren naar de situatie in Brazilië in de tijd dat Johannes geboren werd en filosoferen over de reden waarom hij Krefeld verlaten heeft voor Brazilië.

Maar eerst een beetje geschiedenis, in een echte notendop: Brazilië werd door Portugal geclaimd in 1500 door Pedro Alvares Cabral. Gedurende de 17de eeuw (1630-1654) waren er de Nederlanders die handel dreven in het noorden van Brazilië, in het bijzonder in Pernambuco, Mauritsstad een eiland in de baai, het huidige Recife.

BRIEF uit den FRAEMDE

door een Bekende

Editor: Hans BLOEM. Speciale Brazilië; November 2022

Brazilië werd geregeerd vanuit Lissabon als een kolonie tot in 1808, toen de koninklijke familie moest vluchten voor het Napoleonse leger en de zetel van de Portugese regering in Rio de Janeiro instelde. Brazilië werd een koninkrijk onder Dom Joao VI die echter terugkeerde naar Portugal in 1821.

Zijn zoon Pedro kondigde **Brazilië onafhankelijk op September 7, 1822** (nu 200 jaar geleden) en werd keizer met de titel, Dom Pedro I. Zijn zoon Dom Pedro II regeerde van 1831 tot 1889 toen een federale republiek werd uitgeroepen bij een staatsgreep van Deodoro da Fonseca, maarschalk van het leger. Regentes Princess Isabel had de slavernij al een jaar eerder afgeschaft tijdens Dom Pedro II zijn verblijf in Europa.

Niet alleen Portugal, ook de situatie in Europa was beïnvloed door het leger van Napoleon. De Franse Republiek was uitgeroepen en creëerde nogal wat problemen. De periode van crisis ving aan, waarvan ik een kort overzicht lijstje heb gemaakt.

1794 – 1814 Franse bezetting en annexaties van het Lage Rijngebied, Niederrhein.

1789, 1800, 1810 Krefeld crisis jaren in zijde-industrie i.v.m. de economische ontwikkelingen.

João Bloem geboren **19-apr-1799**

1815 Pruisen neemt weer controle over de regio na de nederlaag van Napoleon bij Waterloo.

1815 Uitbarsting van de vulkaan Tambora op het eiland Sulawesi in Nederlands-Indië. Het jaar zonder zonneschijn maar met veel regen en de oogst was erg slecht, hetgeen hongersnood veroorzaakte in West-Europa.

1816 “Jaar zonder zomer”. Het Niederrhein gebied overstroomt in het voorjaar.

Kortom, Johannes, Jean, João groeide op tijdens deze crisis jaren. Wanneer hij vertrekt naar Brazilië is niet duidelijk maar er zijn enkele aanwijzingen. Allereerst de al genoemde brief.

In January 2022 kreeg ik een mail van Luciano Bonatti die me attent maakte op een brief van José Bonifácio (Rio de Janeiro), gedateerd 10 Januari 1822.

De in het Frans geschreven brief, vermeldt drie personen die mijn interesse hebben, te weten: Thomas Cochrane, Karl Theremin en Jean Bloem. De brief was verzonden aan Carl Theremin, en vermeldt de naam van "*Jean Bloem*" uit Pruisen. José Bonifácio was de grondlegger van de onafhankelijkheid van Brazilië en in die periode was hij Minister van Buitenlandse Zaken van het Braziliaanse Rijk. Het was waarschijnlijk een diplomatieke correspondentie tussen deze Braziliaanse minister en de Pruisische consul (Carl Theremin). Het was José Bonifácio die onderhandelde over de komst van Lord Cochrane naar Brazilië.

Opmerkelijk is dat João pas 23 jaar oud was, in een hoog-niveau correspondentie wordt vermeld en schijnbaar belangrijke technische ervaring meebracht dat de leiders van het land interesseert.

Wie is Cochrane en wie is Theremin?

Thomas **COCHRANE**, lid van een beroemde Britse zeevaart familie.

BRIEF uit den FRAEMDE

door een Bekende

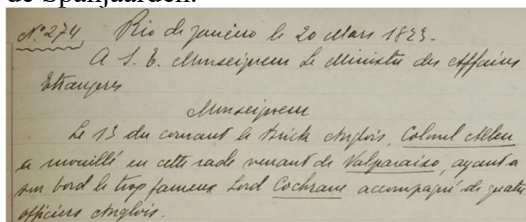
Editor: Hans BLOEM. Speciale Brazilië; November 2022

Begin 19^e eeuw werd Thomas Cochrane aangesteld door Chili en Peru om op zee tegen de Spanjaarden te vechten en de landen te bevrijden van de Spaanse kolonisatie. Hij was in Valparaiso, Chili van December 1818 tot 1820 en werd onsterfelijk toen hij het Spaanse schip de Esmeralda veroverde.

Gedurende de Braziliaanse Revolutie, 1821 – 1822 werd hij uitgenodigd om naar Brazilië te komen en een marinevloot samen te stellen om de Portugezen te verslaan zoals hij in Chili had gedaan met de Spanjaarden.

Hij zou dat echter doen zonder zelfs maar één schot te lossen; blijkbaar was zijn faam al voldoende geweest. Officieel werd hij aangesteld als commandant van de Braziliaanse marine op 21 Maart 1823.

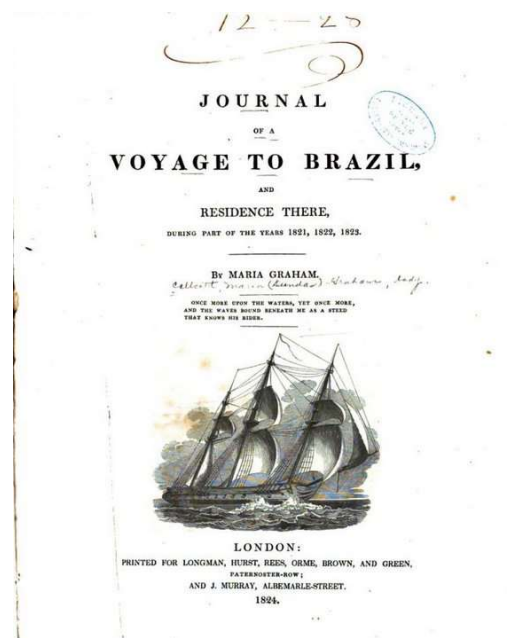
João Bloem werd aangenomen als privé officier van Cochrane. Bloem zijn militaire in dienstneming is op 17 Maart 1823, als

“John Bloem”, 24 jaar oud en ingeschreven als een Duitse (Alleman) vrijwilliger op het oorlogsschip “Pedro 1”, die van Cochrane en een deel van de vloot “Colonel Allen”.

July 2, 1824: Tijdens de Revolutie van 1824, onderscheidde John Bloem zich onder de heersende legers maar wordt zwaargewond in een gevecht in Pernambuco.

In November 1825 keert Thomas Cochrane terug naar Groot-Brittannië.

Wie meer wil lezen over Brazilië rond de tijd van de revolutie en onafhankelijkheid, raad ik aan het boek van Maria Graham te lezen dat op internet te vinden is. Het is gemakkelijk leesbaar en ze beschrijft de prachtige natuur, de levensomstandigheden en de situatie in Bahia, San Salvador en Sao Paulo.

Journal_of_a_Voyage_to_Brazil

En dan, Carl Wilhelm von **THEREMIN**. De Pruisische Koning Frederick Wilhelm III (1770-1840) wijst in Januari 1820 een consul aan maar die (nog) niet betaald werd. Theremin was allereerst een handelaar en

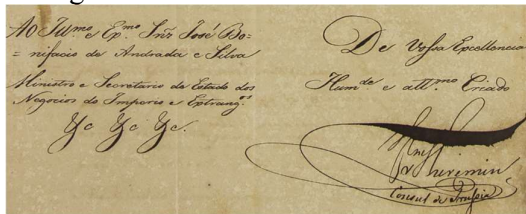
BRIEF uit den FRAEMDE

door een Bekende

Editor: Hans BLOEM. Speciale Brazilië; November 2022

kende mensen in Antwerpen, Amsterdam, London en Portugal (dus Brazilië !!!). Hij handelde in goud en diamanten met en voor Rothschild in London en later Rio de Janeiro. Theremin was bevriend met de keizer Joao VI. Zijn eerste bezoek aan Brazilië was in 1817.

José Bonifacio de Andrada e Silva en Karl Wilhelm Theremin hadden regelmatig officiële brief uitwisselingen met betrekking tot buitenlandse handel en zaken die van doen hadden met mensen die immigrerden naar het nieuwe land.

1818 – Mogelijkheden voor jonge, niet getrouwde mannen om zonder kosten naar Brazilië te reizen om een bijdrage te leveren aan het nieuwe land. Schepen vertrokken uit Muiden, Antwerpen en Engeland.

1824. Theremin kreeg een officiële aanstelling en werd de eerste Pruisische consul in Rio de Janeiro en was directeur van de handelsfirma W. Theremin. Tevens was hij ook een bewonderd schilder en werd beroemd met zijn historische schilderijen.

1818 Royal Palace in Rio painted by Theremin

João BLOEM

Direct vanaf de start in zijn nieuwe thuisland, werd João Bloem betrokken bij de opbouw van Brazilië. Verscheidene artikelen (in het Portugees) zijn er te vinden

die zijn posities beschrijven. Hij was op een oorlogsschip (1823-1824); hij werd directeur van een gevangenis (1825-1829) en hij was directeur van de *Fábrica de Ferro de Ipanema*, Bloem-kanonnen fabriek in Sorocaba (1835). Hij was met zijn beide zoons een jaar terug in Pruisen bracht 200 mensen mee naar Brazilië om er te werken, ook zijn broer August. Later werd hij gevraagd de stadsplanning in Recife te renoveren. Maar hij schoot zichzelf dood in 1851; erg triest. Waarom?

Bloem-kanon in Ipanema

Het reizen en leven in de 18de eeuw.

Hieronder wat meer informatie over het reizen, werken en leven rond 1800, de periode dat Matthias Bloem, *Tannenthal* in het bezit had, Johannes was net geboren en Napoleon bezette het gebied tot aan de Rijn. Een reis van Krefeld naar Nijmegen in het jaar 1650, duurde te voet, paard of kar 2 dagen over de 80 km zandwegen langs de riviertjes en beekjes.

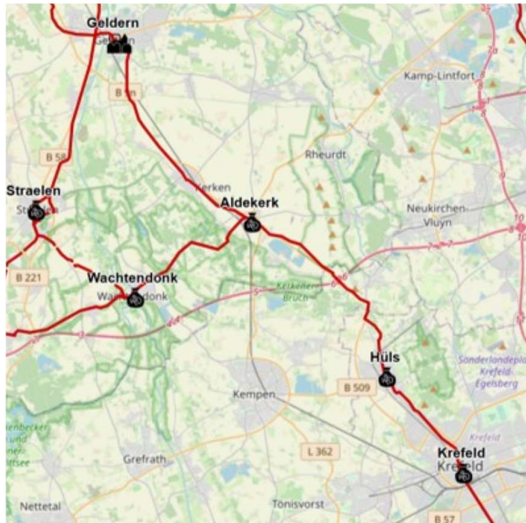
Methoden van reizen rond 1800

BRIEF uit den FRAEMDE

door een Bekende

Editor: Hans BLOEM. Speciale Brazilië; November 2022

Om van Krefeld naar Nijmegen te gaan moest er zes keer tol worden betaald onderweg om de kleine dorpen en steden te passeren maar de handelaren werd dan ook toegestaan om hun producten te verkopen.

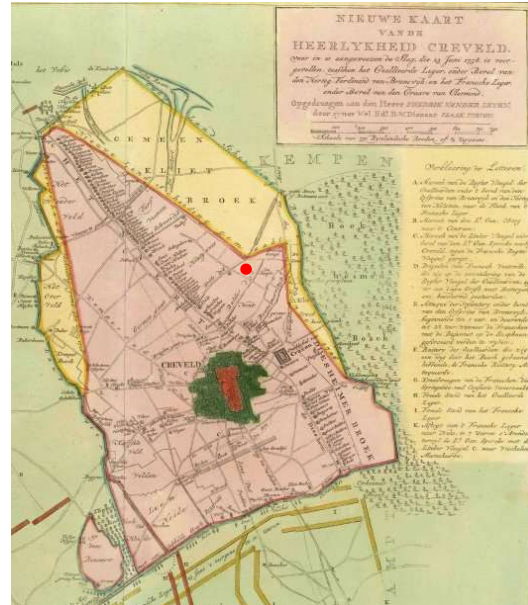

In het figuur hierboven zijn de oude routes op een deel van een moderne kaart geprojecteerd. In die tijd werd de handel gedaan binnen de beschermende muren van de steden langs de grote rivieren, Maas, Waal en Rijn en de handelaren brachten hun waren op de schouders of in kleine karren. Arnhem en Nijmegen waren de meer belangrijke handelssteden die opslagruimte hadden en ook met kleine boten bereikt konden worden.

De route naar het noorden was langs de smalle rivier de Niers, dat de verbinding vormde tussen de kleinere steden Boxmeer, Cuyk, Kleve, Weeze, Geldern en met aan beide einden, Nijmegen met Krefeld.

Het gebied tussen de rivieren Maas en Rijn is bekend als *NiederRhein* en heeft veel riviertjes, beken en moerasgebieden. Langs deze waterwegen, routes en paden zijn de dorpen en steden verbonden, vaak door dijken om de huizen te beschermen tegen de regelmatige overstromingen. Het oude

Krefeld kent vele dijken en huidige straatnamen uit die tijd doen daar nog aan herinneren.

Krefeld, stad en omgeving in 1758

Opmerkelijk is dat alle woningen in een lange rij langs de weg richting het noorden zijn gebouwd. In de ommuurde stad, was er geen ruimte beschikbaar voor constructie en moesten de mensen die betrokken waren in de zijde-industrie thuis werken, zelfs een bakker, schoenmaker, slager, kaasmaker en zo voort.

In de hoek van de opvallende punt, ten noordoosten van het stadscentrum, waren er galgen geplaatst. Op de dijk in de richting van dat gebied, op de kruising met een andere dijk, was *Tannenthal* gebouwd (rode punt) waar Matthias Bloem zijn herberg en plezier-oord runde. Op deze kaart uit 1758, bestond dat gebouw nog niet.

Matthias Bloem en Catharina van Elten maakten er een bekende plek van. Het werd door de week bezocht door handelaren en op zondagen door mensen uit de stad, de *Hautvolee* oftewel de rijkere klasse. Ze werkten er tot 1828 toen het verkocht moest worden aan een andere herbergier (uit Didam, notabene). Johannes, geboren in

BRIEF uit den FRAEMDE

door een Bekende

Editor: Hans BLOEM. Speciale Brazilië; November 2022

1799 groeide op in dit huis, samen met zijn zusters en broers.

der Krefelder Hautevolee

Tannenthal; foto van begin 1900

De familie Bloem bleek wel bekend in de hogere klasse kringen van de stad waarschijnlijk door de connecties met de Mennonieten gemeenschap in Krefeld waar Catharina's broer, Gottschalk van Elten de koster was. Belasting documenten uit die tijd, laten zien dat van de 33 top betalers aan het belasting inkomen van de stad, allen Mennonieten families waren en nauw verbonden met de Van der Leyen familie, de bezitters van de zijde-industrie.

Opmerkelijk is het Mennonieten huwelijk in 1727 van Johann van der Leyen (41 oud) en de kinderloze weduwe Adelheid van Elten (45 oud), blijkbaar een economisch huwelijk. De broer van Adelheid, Gottschalk en de oudere zuster Barbara, waren bevriend met de Van der Leyen familie en nauw betrokken met de Mennonieten gemeenschap. Gottschalk had 3 jonge kinderen in 1727 en één van hen zou de grootvader van Catharina kunnen zijn geweest.

Hoe heeft Matthias Bloem haar ontmoet?

Het antwoord is niet eenvoudig te geven, alhoewel het zou kunnen zijn dat de relatief kleine Mennonieten gemeenschap een deel van dat antwoord geven kan. Migratie uit religieuze overwegingen zorgden ervoor dat

Mennonieten zich vanuit Jülich naar het noorden verplaatsten. De stad Gladbach is meer zuidwest van Krefeld en de katholieke Spanjaarden sloten zich aan bij het Franse leger in het begin van de 17de eeuw in de oorlog in Europe dat 30 jaren zou duren en verjaagden de niet-katholieken. Uit documenten blijkt dat Jan Godtschalk van Elten in 1654 met zijn familie vluchtte van Gladbach naar Nijmegen, en net als vele Mennonieten gedwongen waren om een tolerantere plek te vinden om te leven.

Friedrich Heinrich, Baron von der Leyen (1769–1825), de zijde baron

Rond 1760, na het einde van de 7-jarige oorlog, waren de Mennonieten talrijk in Krefeld en een weinig in Nijmegen. Het feit dat de familie Von Elten bescherming heeft gevonden in Nijmegen (Krefeld was vol) in 1655 kan de reden zijn dat de weinige families regelmatig contact met elkaar hadden en onderling trouwden om hun religieuze overtuiging, levendig te houden. Dit was ook het geval in Krefeld.

Het probleem is om gedocumenteerd bewijs te vinden. De Mennonieten hielden hun eigen administratie (dat zich wellicht bevindt in Amsterdam) tenminste tot de Franse administratie geïntroduceerd werd in 1794, weliswaar in het Frans.

Tot nu toe heb ik geen Bloem kunnen traceren in die periode in Gladbach of

BRIEF uit den FRAEMDE

door een Bekende

Editor: Hans BLOEM. Speciale Brazilië; November 2022

Jülich. Maar, Krefeld bleek een veilige plek en Gottschalk ging uiteindelijk in 1677 naar Krefeld, de Mennonieten kerk, als priester en kosten. Het is zeker dat hij de familie Van der Leyen in Krefeld heeft gekend omdat ook mennoniet Adolf Von der Leyen (c. 1624–1698) in Krefeld een veilig heenkomen had gevonden, ten tijde van het tolerantere Huis van Oranje-Nassau.

De Pruisische koning, Frederick de Grote ondersteunde en beschermde de ontwikkeling van de zijde productie en hielp de Von der Leyen door zakelijk uit te breiden en door hen een monopoly voor zijde productie in Pruisen te gunnen. Frederick de Grote verbleef in het huis van de familie Von der Leyen in Krefeld na de overwinning in de Battle of Krefeld in 1758 gedurende de 7-jarige oorlog met de Fransen. In 1763, werkten de helft van de 6082 Krefelder bevolking, voor de Von der Leyen fabrieken.

Bezoek van de Pruisische koning.

Conclusie, voor zover dat ik dat kan afleiden van de beschikbare documenten en internet zoekwerk, is dat Bloem een echte Nederlandse familienaam is, dat de Braziliaanse Bloem familie de wortels in Nederland (Nijmegen, Krefeld) heeft door Johannes (Jean, Johann, etc.), en dat deze familie verbonden is aan de Mennonieten kerk in Krefeld en dat ze met de ‘Groningse’ familie Bloem verbonden zijn.

Het hele verhaal over João (*Johannes*) in Brazilië, is erg interessant en toont zijn energie en positieve instelling om te creëren en uit te voeren. Verschillende documenten in het Portugees, verhalen het werk van hem. Scheepvaart registers zouden informatie kunnen bevatten die de emigratie van Johannes Bloem naar Brazilië kunnen traceren.

In memoriam Joyce Bloem († 2017)

Ik wil hier nog even Joyce Bloem memoreren. Met haar hebben we samengewerkt aan enkele projecten in Italië. Ze vertelde me over haar familie Bloem en dat haar voorouders in Nijmegen leefden, voordat deze naar Indonesië vertrokken. Recentelijk onderzoek laat zien dat een gemeenschappelijke voorouder Otto Hendriks BLOEM (1649) kan zijn.

Op familyresearch.org (2022), heb ik een referentie gevonden in de database van het voorkomen van de familienaam Bloem. De top 3 zijn: niet verrassend, Nederland 2704, Duitsland, 441 en de USA met 199. Ongeveer 15 jaar geleden heb ik gezocht in telefoon boeken en het werd duidelijk van de lijst dat >3000 personen er in Nederland, de meesten in het Noorden, en in West-Duitsland, langs de grens met Nederland. Hieruit kun je concluderen dat Bloem is “Dutch as Dutch can be”.

Ciao, Hans hansbloem9@gmail.com